

XÂY DỰNG PHƯƠNG PHÁP HỌC TẬP S3QR ĐỐI VỚI HỌC PHẦN “NGŨ ÂM VĂN TỰ TIẾNG HÁN” DÀNH CHO SINH VIÊN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Nguyễn Thị Vân Anh
Trường ĐH Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Phương pháp học tập S3QR là một phương pháp học tập được sử dụng phổ biến trong quá trình học tập các môn học liên quan đến chuyên ngành đào tạo về ngôn ngữ tại các trường đại học trong nước và quốc tế. Việc áp dụng phương pháp học tập S3QR sẽ giúp cho sinh viên chuyên ngành ngôn ngữ Trung Quốc tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội phát triển kỹ năng tự học, tư duy và phân biện cũng như có khả năng ghi nhớ lâu dài đối với các yếu tố mang tính chất phức tạp trong học phần “Ngũ âm Văn tự tiếng Hán” như các ký tự và âm thanh của chữ Hán. Ngoài ra, phương pháp này cũng giúp cho sinh viên hiểu sâu hơn về mối quan hệ giữa ngữ âm và văn tự trong tiếng Hán trên cơ sở đó nâng cao chất lượng hoạt động học tập và khả năng sử dụng ngôn ngữ này trong bối cảnh cụ thể. Bài viết cũng đề xuất một số khuyến nghị về việc áp dụng phương pháp học tập S3QR tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội cũng như tiềm năng ứng dụng phương pháp học tập đối với các môn học khác trong chuyên ngành đào tạo ngôn ngữ Trung Quốc.

Từ khóa: Phương pháp học tập S3QR, học phần “Ngũ âm văn tự tiếng Hán”.

DEVELOPING THE S3QR LEARNING METHOD FOR THE COURSE “CHINESE PHONETICS AND SCRIPT” FOR STUDENTS AT HANOI METROPOLITAN UNIVERSITY

Nguyen Thi Van Anh
Hanoi Metropolitan University

Abstract: The S3QR learning method is widely used in the study of language-related subjects at both national and international universities. Applying the S3QR method will support Chinese language major students at Hanoi Metropolitan University in developing self-study abilities, critical thinking, and long-term memory retention—especially with complex elements in the “Chinese Phonetics and Script” course, such as Chinese characters and pronunciation. Moreover, the method enhances students’ understanding of the relationship between phonetics and script in Chinese, thereby improving learning quality and practical language use in specific contexts. This paper also offers several recommendations for implementing the S3QR method at Hanoi Metropolitan University, as well as its potential application to other courses in the Chinese language major.

Keywords: S3QR learning method, “Chinese Phonetics and Script” course.

Nhận bài: 16/04/2025

Phản biện: 21/05/2025

Duyệt đăng: 26/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh Cách mạng Công nghiệp 4.0, giáo dục cần đổi mới để đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao và tăng cường khả năng hội nhập, trong đó việc học ngoại ngữ trở nên cấp thiết. Tại Việt Nam, sinh viên có nhiều lựa chọn ngôn ngữ như tiếng Anh, Trung, Hàn, Nhật, trong đó tiếng Trung Quốc được nhiều sinh viên lựa chọn nhờ vào vị trí địa lý và tiềm năng hợp tác của Việt Nam với các nước trong khu vực.

Học phần “Ngũ âm văn tự tiếng Hán” đóng vai trò nền tảng, giúp sinh viên nắm vững kiến thức về phát âm, thanh điệu và chữ Hán – yếu tố quan trọng để phát triển các kỹ năng ngoại ngữ. Tuy nhiên, sinh viên vẫn gặp nhiều khó khăn trong việc ghi nhớ, phân biệt âm điệu và vận dụng vào thực tế do phương pháp học truyền thống còn nặng ghi nhớ máy móc, thiếu sáng tạo và không phát huy được năng lực tự học.

Trước thực trạng đó, bài viết đề xuất áp dụng

phương pháp học tập S3QR (Survey, Selection, Question, Read, Recite) cho học phần này tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội. Phương pháp S3QR có tính hệ thống, khuyến khích tư duy chủ động, hỗ trợ phát triển kỹ năng tự học, từ đó nâng cao hiệu quả tiếp thu kiến thức và định hướng nghề nghiệp cho sinh viên ngành Ngôn ngữ Trung Quốc trong thời đại mới.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tổng quan và khái niệm liên quan đến bài viết

2.1.1. Giới thiệu về Học phần “Ngũ âm – Văn tự tiếng Hán”

Học phần Ngũ âm – Văn tự tiếng Hán (30CHI029), gồm 30 tiết (2 tín chỉ), bao gồm hai nội dung chính: Ngũ âm và Văn tự, nhằm trang bị cho sinh viên ngành Ngôn ngữ Trung Quốc kiến thức nền tảng và chuyên sâu. Phần Ngũ âm giúp người học hiểu rõ hệ thống ngữ âm tiếng

Hán (thanh mẫu, vận mẫu, thanh điệu, ngữ điệu, biến âm...), góp phần phát triển kỹ năng phát âm chuẩn, phản xạ hội thoại và khả năng điều chỉnh khi phát âm sai. Kiến thức này hỗ trợ hiệu quả cho việc nâng cao năng lực khẩu ngữ và tự học thông qua phương pháp SQ3R.

Phân Văn tự cung cấp kiến thức về lịch sử hình thành, đặc điểm, cấu tạo và quy luật phát triển chữ Hán, giúp sinh viên phân biệt các dạng chữ như kim văn, giáp cốt, triện thư, cũng như các loại chữ tượng hình, tượng thanh. Việc nắm vững văn tự giúp người học tăng khả năng đọc – viết và hiểu sâu ngôn ngữ cũng như văn hóa Trung Quốc.

Tổng thể, học phần này giúp sinh viên hình thành nền tảng vững chắc về ngữ âm và văn tự tiếng Hán, phục vụ tốt cho học tập, nghiên cứu và ứng dụng trong môi trường học thuật và nghề nghiệp sau này.

2.1.2. Giới thiệu về phương pháp học tập SQ3R

Trong quá trình học tập, đặc biệt là khi tiếp cận các tài liệu bằng tiếng Anh – ngôn ngữ học thuật phổ biến toàn cầu – kỹ năng đọc hiểu nhanh và hiệu quả đóng vai trò then chốt trong việc lĩnh hội tri thức. Tuy nhiên, không ít người học gặp khó khăn trong việc xác định thông tin trọng tâm, ghi nhớ nội dung dài hạn hay tổ chức lại kiến thức một cách hệ thống. Trước thực tế đó, phương pháp học tập SQ3R (Survey – Question – Read – Recite – Review) đã được công nhận là một kỹ thuật đọc hiểu hiệu quả, giúp cải thiện khả năng tiếp nhận và xử lý thông tin.

Phương pháp SQ3R (viết tắt của Survey, Question, Read, Recite, Review) là một kỹ thuật đọc hiểu nổi tiếng do Francis P. Robinson phát triển từ năm 1946, nhằm hỗ trợ người học cải thiện khả năng tiếp nhận và ghi nhớ thông tin hiệu quả hơn trong quá trình tự học [1]. Phương pháp này đặc biệt hữu ích đối với người học cần xử lý lượng lớn tài liệu học thuật, trong đó có tài liệu bằng tiếng Anh – ngôn ngữ phổ biến trong giáo dục và nghiên cứu toàn cầu.

Các bước cụ thể của phương pháp SQ3R bao gồm:

Survey (Khảo sát): Trước khi đọc chi tiết, người học cần lướt qua văn bản để nắm được bố cục và nội dung chính. Việc xem nhanh tiêu đề, mục lục, các tiêu đề phụ, từ khóa in đậm, hình minh họa, biểu đồ... giúp tạo khung kiến thức sơ bộ và kích hoạt kiến thức nền.

Question (Đặt câu hỏi): Sau khi khảo sát, học viên nên đặt ra các câu hỏi liên quan đến nội dung sẽ đọc, chẳng hạn như: “Đoạn này nói về vấn đề gì?”, “Tác giả muốn truyền đạt thông tin

gì?”, hoặc “Thông tin này liên quan gì đến bài học trước đó?”. Việc đặt câu hỏi sẽ kích thích tư duy chủ động và tăng khả năng tập trung trong khi đọc.

Read (Đọc): Đây là bước đọc sâu, có mục tiêu rõ ràng – tập trung tìm kiếm câu trả lời cho các câu hỏi đã đặt ra. Người học nên đọc có chọn lọc, kết hợp gạch chân, ghi chú hoặc tóm tắt các ý chính để tăng cường khả năng ghi nhớ.

Recite (Thuật lại): Sau khi đọc xong một phần nội dung, người học nên tạm dừng và tự diễn đạt lại những gì đã hiểu bằng lời nói hoặc văn bản. Việc diễn giải lại kiến thức theo cách hiểu của bản thân sẽ giúp củng cố trí nhớ, đồng thời kiểm tra mức độ tiếp thu.

Review (Ôn tập): Bước cuối cùng là hệ thống hóa và củng cố kiến thức. Học viên nên xem lại toàn bộ nội dung, trả lời lại các câu hỏi đã đặt ra và ghi nhớ các điểm trọng yếu. Việc ôn tập định kỳ giúp chuyển hóa thông tin từ trí nhớ ngắn hạn sang trí nhớ dài hạn.

Phương pháp SQ3R tỏ ra đặc biệt phù hợp trong việc học tập các ngôn ngữ khác. Khi áp dụng đúng cách, người học không chỉ cải thiện khả năng đọc hiểu mà còn phát triển vốn từ vựng, nhận diện được các cấu trúc ngữ pháp phổ biến và học cách diễn đạt trong các ngữ cảnh thực tiễn. Ngoài ra, việc luyện tập đều đặn với SQ3R còn giúp nâng cao kỹ năng tư duy phản biện và khả năng học tập độc lập – những yếu tố thiết yếu trong môi trường học thuật hiện đại.

2.2. Nhận diện những thuận lợi và khó khăn của người học trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” dành cho sinh viên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

2.2.1. Một số thuận lợi đối với sinh viên viên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán”

Qua quan sát và khảo sát sinh viên từ năm hai trở lên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, có thể nhận diện một số thuận lợi chủ quan trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán”. Trước hết, học phần giúp sinh viên hiểu sâu hơn về cấu trúc âm tiết tiếng Hán, tạo nền tảng vững chắc cho việc học các kỹ năng ngôn ngữ, nghiên cứu phiên âm, từ nguyên học và dịch thuật. 90% sinh viên được khảo sát đồng thuận rằng nội dung môn học hỗ trợ thiết thực cho chuyên ngành Ngôn ngữ Trung Quốc.

Tiếp theo, sinh viên có cơ hội tiếp cận kiến thức về quá trình hình thành và phát triển của tiếng Hán thông qua các bảng so sánh ngữ âm và

văn bản cổ. 86% sinh viên cho biết họ nắm được quy luật phát triển ngữ âm, từ đó tăng khả năng phân tích ngôn ngữ và nhận diện từ Hán cổ.

Việc luyện phát âm thường xuyên cũng giúp sinh viên phát âm chuẩn, phân biệt các âm dễ gây nhầm lẫn và ghi nhớ từ vựng hiệu quả hơn. Sinh viên đạt điểm cao trong học phần này có khả năng ghi nhớ từ mới tốt hơn, đồng thời cải thiện kỹ năng nghe, phân xạ ngôn ngữ và sử dụng từ chính xác hơn trong giao tiếp.

Về mặt khách quan, đội ngũ giảng viên nhiệt huyết, giàu kinh nghiệm và thường xuyên hỗ trợ sinh viên thông qua các hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ, hội thảo... đã tạo điều kiện học tập tích cực và hiệu quả. Sự đồng hành này giúp sinh viên vừa nắm chắc kiến thức lý thuyết, vừa rèn luyện thực hành ngôn ngữ.

Những yếu tố thuận lợi nói trên là cơ sở quan trọng để áp dụng phương pháp học tập hiệu quả như S3QR, góp phần nâng cao chất lượng học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” và phát triển toàn diện năng lực sử dụng tiếng Trung cho sinh viên chuyên ngành.

2.2.2. Áp dụng phương pháp học tập S3QR nâng cao hiệu quả các yếu tố thuận lợi trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” đối với sinh viên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Phương pháp học tập S3QR (Survey – Skim – Question – Read – Recite) là chiến lược học tập chủ động giúp người học tăng cường ghi nhớ, tư duy phản biện và hiểu sâu kiến thức. Khi áp dụng vào học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội, phương pháp này phát huy rõ rệt hiệu quả thông qua bốn yếu tố thuận lợi sau:

Thứ nhất, giúp sinh viên nắm bắt tổng quan và hệ thống kiến thức về âm tiết tiếng Hán như cấu tạo âm tiết, thanh mẫu, vận mẫu và thanh điệu thông qua giai đoạn Survey và Skim. Việc định hướng kiến thức này giúp tăng hiệu quả học tập so với phương pháp ghi chép truyền thống.

Thứ hai, khuyến khích tư duy phản biện và hiểu sâu quá trình phát triển của tiếng Hán. Qua bước Question, sinh viên đặt câu hỏi để tìm hiểu các hiện tượng ngữ âm như sự chuyển đổi thanh điệu hay tác động của chữ Hán giản thể, từ đó ghi nhớ lâu và nắm bắt bản chất ngôn ngữ.

Thứ ba, hỗ trợ phát âm chuẩn và tăng khả năng ghi nhớ từ vựng. Các bước Read và Recite giúp sinh viên luyện đọc, nhắc lại từ vựng và rèn luyện kỹ năng phát âm – đặc biệt quan trọng với

ngôn ngữ giàu thanh điệu như tiếng Hán.

Thứ tư, phát huy tối đa vai trò của giảng viên trong việc định hướng, đặt câu hỏi, hỗ trợ phát âm và cá nhân hóa quá trình học tập. Đội ngũ giảng viên giàu kinh nghiệm tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội tạo điều kiện thuận lợi để phương pháp này đạt hiệu quả cao.

Tóm lại, phương pháp S3QR phù hợp với đặc thù học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” và nhu cầu học tập của sinh viên, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo ngành Ngôn ngữ Trung Quốc tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

2.2.3. Một số khó khăn đối với sinh viên viên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán”

Trong quá trình học học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán”, sinh viên ngành Ngôn ngữ Trung Quốc tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội gặp nhiều khó khăn cả chủ quan lẫn khách quan. Các vấn đề chủ quan bao gồm: hạn chế về vốn từ vựng (70% sinh viên khảo sát gặp khó khăn), khó nhận diện và ghi nhớ chữ Hán (60%), yếu kỹ năng thuyết trình bằng tiếng Trung (50%), đặc biệt với sinh viên năm nhất, năm hai có trình độ HSK 3–4. Về phía khách quan, việc giảng dạy trực tuyến trong giai đoạn dịch COVID-19 cũng ảnh hưởng đến hiệu quả học tập do hạ tầng công nghệ và thiếu tương tác.

Học phần này mang tính lý thuyết cao, yêu cầu người học nắm vững hệ thống âm vận, cấu trúc chữ Hán, và trình bày bằng tiếng Trung. Để khắc phục khó khăn, bài viết đề xuất áp dụng phương pháp học tập S3QR (Survey – Selection – Question – Read – Recite), giúp sinh viên xây dựng thói quen học tập chủ động, tư duy phản biện, ghi nhớ hiệu quả và tăng khả năng làm việc nhóm.

Phương pháp S3QR có thể ứng dụng cụ thể như:

- Khắc phục hạn chế từ vựng bằng sơ đồ tư duy, flashcard.
- Làm rõ khái niệm lý thuyết qua đọc hiểu, đặt câu hỏi và mô hình hóa kiến thức.
- Ghi nhớ chữ Hán qua nhóm bộ thủ, luyện viết và ngữ cảnh sử dụng.
- Nâng cao kỹ năng thuyết trình thông qua phân công nhóm, luyện tập, phản biện và nhận phản hồi.
- Tăng hiệu quả học trực tuyến qua cá nhân hóa lộ trình học, học liệu số và các nền tảng như Quizlet, Anki.

Việc áp dụng S3QR phù hợp với xu thế giáo dục hiện đại, giúp sinh viên vượt qua rào cản học tập, phát triển kỹ năng tự học, tư duy và hội nhập

nghề nghiệp, từ đó nâng cao chất lượng học phần tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

2.2.4. Áp dụng phương pháp học tập S3QR góp phần khắc phục những hạn chế lợi trong quá trình học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” đối với sinh viên tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Việc dạy và học tiếng Trung ở bậc đại học không chỉ yêu cầu nắm vững ngữ âm và chữ Hán, mà còn đòi hỏi khả năng phân tích, trình bày và làm việc nhóm. Tuy nhiên, nhiều sinh viên – đặc biệt là năm nhất – còn ở trình độ sơ cấp (HSK 3–4), vốn từ vựng hạn chế, kỹ năng học thuật chưa phát triển và thiếu chủ động, nhất là trong học tập trực tuyến, gây ảnh hưởng đến hiệu quả tiếp thu.

Áp dụng phương pháp học tập **S3QR** giúp khắc phục những khó khăn này:

- **Với hạn chế từ vựng**, sinh viên sử dụng các bước Survey, Question, Read và Review để xác định từ mới, đặt câu hỏi, tra cứu nghĩa và ôn luyện qua sơ đồ tư duy, flashcard.

- **Với tính lý thuyết trừu tượng**, S3QR giúp phân tích cấu trúc bài học, làm rõ các khái niệm âm vị, hình vị và quy tắc chữ Hán thông qua sơ đồ và tài liệu chính thống.

- **Với khó khăn ghi nhớ chữ Hán**, phương pháp hỗ trợ nhận diện nhóm chữ theo bộ, luyện viết và nhận diện chữ qua ngữ cảnh cụ thể.

- **Với kỹ năng thuyết trình**, sinh viên học cách chuẩn bị nội dung, đặt câu hỏi phản biện, luyện tập và nhận phản hồi để cải thiện khả năng trình bày và làm việc nhóm.

- **Trong học tập trực tuyến**, S3QR hỗ trợ cá nhân hóa lộ trình học, tổ chức nhóm online, ôn tập qua các ứng dụng học tập như Quizlet, Anki, Kahoot...

Với tính hệ thống và định hướng chủ động, phương pháp S3QR phù hợp với sinh viên đại

học, giúp nâng cao kỹ năng tự học, tư duy phản biện và hiệu quả học tập học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

III. KẾT LUẬN

Việc xây dựng và áp dụng phương pháp học tập S3QR cho học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán” tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội là một giải pháp thiết thực, góp phần nâng cao chất lượng dạy và học đối với môn học có tính chất lý thuyết cao và yêu cầu chuyên môn đặc thù. Thông qua việc triển khai các bước của phương pháp S3QR Survey (khảo sát), Question (đặt câu hỏi), Read (đọc), Recite (nhắc lại) và Review (xem lại). Sinh viên được hỗ trợ phát triển khả năng tư duy, tăng tính chủ động và cải thiện kỹ năng học tập độc lập đối với các môn học trong đó có các môn học liên quan đến kiến thức và kỹ năng ngoại ngữ.

Phương pháp này giúp khắc phục hiệu quả những hạn chế thường gặp của sinh viên trong quá trình học tập như: vốn từ vựng hạn chế, khó tiếp cận lý thuyết trừu tượng, kỹ năng nhận diện chữ Hán chưa vững, thiếu kinh nghiệm trong thuyết trình và khó thích nghi với hình thức học tập trực tuyến. Bên cạnh việc thúc đẩy khả năng ghi nhớ và vận dụng kiến thức, S3QR còn góp phần tạo dựng thói quen học tập tích cực, nâng cao tinh thần hợp tác nhóm và khả năng trình bày học thuật.

Từ những kết quả tích cực ban đầu, việc xây dựng mô hình học tập theo phương pháp S3QR không chỉ nên được áp dụng cho học phần “Ngữ âm văn tự tiếng Hán”, mà còn có thể mở rộng cho các học phần chuyên ngành khác trong chương trình đào tạo ngôn ngữ Trung Quốc. Đây là hướng đi phù hợp với định hướng đổi mới phương pháp dạy học đại học, lấy người học làm trung tâm, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo trong bối cảnh hội nhập hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Châu Á Phỉ, Lưu Hớn Vũ (2024). *Ngữ âm – Văn tự - Từ vựng tiếng Trung Quốc*, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.
2. Tào Văn (2002), *Giáo trình Ngữ âm tiếng Hán*, NXB Đại học Ngôn ngữ và Văn hóa Bắc Kinh
3. Hoàng Bá Vinh, Liêu Tự Đông chủ biên (1996) *Tiếng Hán hiện đại*, Quyển thượng, NXB Học viện Ngôn ngữ Bắc Kinh.
4. Robinson, F. P. (2024). “Effective Study.” Harper & Row, Accessed 20 December 2024.
5. 编著, 张. 主. (2015). 《汉字教程》. 北京: 北京语言大学出版社.